

Federale Raad voor duurzame ontwikkeling (FRDO)

Advies omtrent het evaluatierapport van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)

- op vraag van de minister van *KMO's, Zelfstandigen en Wetenschapsbeleid*, Mevrouw Laruelle, in een brief van 11 februari 2009
- Voorbereid door de werkgroepen *wetenschappelijk onderzoek en energie en klimaat*
- goedgekeurd door de algemene vergadering van 27 maart 2009 (zie bijlage 1)
- de originele taal van dit advies is het Frans.

- [1] Het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)¹, opgericht in 1988, heeft verschillende opdrachten:
- Het evalueren van de vooruitgang van de kennis over klimaatwijzigingen, zowel op het niveau van de natuurkundige fenomenen als wat betreft de vastgestelde veranderingen, het aandeel van de mens in deze veranderingen en mogelijke projecties voor de toekomst;
  - Het evalueren van de risico's waaraan de menselijke maatschappij en de natuurlijke systemen worden blootgesteld door de klimaatwijzigingen; en
  - Het voorstellen van strategieën, zowel om de emissies te beperken (*mitigation*) als om de invloed van de gevolgen van klimaatveranderingen in goede banen te leiden (*adaptation*).
- [2] Het IPCC bestaat uit drie werkgroepen en een speciaal team dat methoden moet uitwerken voor de opmaak van nationale inventarissen van broeikasgassen:
- Werkgroep I evalueert de fysische aspecten van het klimaatstelsel en de evolutie van het klimaat;
  - Werkgroep II houdt zich bezig met zaken zoals de kwetsbaarheid van sociaaleconomische en natuurlijke systemen voor klimaatveranderingen, de gevolgen van die veranderingen en de mogelijkheden om zich eraan aan te passen;
  - Werkgroep III evalueert de mogelijke oplossingen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken of de klimaatveranderingen te beheersen.
- De bijdragen van elke werkgroep worden elk gepubliceerd in een apart volume. Deze drie volumes en de synthese ervan vormen het *Evaluatierapport van het IPCC*, waarvan de vierde versie gepubliceerd is in 2007.
- [3] Het advies van de FRDO, die de potentiële gebruikers van de rapporten van het IPCC groepeerd, handelt grotendeels over dit Evaluatierapport. Het zou moeten helpen bij de voorbereiding van de Belgische positie met het oog op de plenaire zitting van het IPCC die zal plaatsvinden van 21 tot 23 april 2009. Deze zal handelen over de toekomst van het IPCC en over de voorbereiding van het vijfde rapport dat zal verschijnen in 2013 (volume I) en 2014 (volume II en III).
- [4] Vooraleer enige andere beschouwing te formuleren, wil de FRDO het grote nut van de inspanningen van het IPCC onderstrepen. Het is van mening dat het IPCC de hoogdringendheid moet blijven aantonen van een georganiseerde actie tegen klimaatveranderingen en de impact ervan.

---

¹ Raadpleeg de website: <http://www.ipcc.ch>, waar meer informatie te vinden is over het IPCC, de activiteiten en de publicaties.

- [5] De rol van het IPCC als katalysator is van doorslaggevend belang opdat politieke beleidsvoerders, de sociaaleconomische wereld en het grote publiek zich bewust worden van de ernst van de dreigingen die de klimaatsveranderingen met zich meebrengen.
- [6] Maar daar mag het zich niet meer toe beperken. De FRDO vindt dat er van vaststelling tot actie moet overgegaan worden. In dat kader moet het IPCC zijn rol vervullen die erin bestaat onze samenleving te tonen hoe ze naar een overgangsfase kan evolueren, niet enkel om te beantwoorden aan de uitdagingen op milieuvlak van de klimaatswijzigingen, maar ook aan de politieke, sociale en economische uitdagingen die daaruit voortvloeien, met het oog op een "*sustainable new deal*".
- [7] De wetenschap van de klimaatsveranderingen evolueert snel. Daarom is het nuttig dat het IPCC de status van de kennis regelmatig actualiseert. De FRDO toont zich in het bijzonder bezorgd over de zogenaamde kritieke drempels ("*tipping points*"). Als die overschreden worden, riskeert het klimaatsysteem in mogelijk gevaarlijke en onomkeerbare situaties te verzeilen met zware gevolgen op economische en sociale systemen.
- [8] Wat betreft mitigation vraagt de FRDO dat een evaluatie van de verschillende tools (marktmechanismen, belastingen, investeringsstimuli...) gebeurt in hechte samenwerking met het permanente secretariaat van het United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), de Wereldbank en/of elke andere organisatie gespecialiseerd in deze thema's. Het is momenteel mogelijk om aan te tonen welke de meest pertinente en efficiënte tools zijn om een overgang te ondersteunen, in het bijzonder door de aandacht te leggen op scenario's met doelstellingen op korte termijn.
- [9] Politieke instellingen en processen en financiële mechanismen worden weinig bestudeerd in de rapporten van het IPCC, terwijl die toch essentieel zijn om de verschillende acties te coördineren en te implementeren. Verscheidene vragen dringen zich op, zoals bij voorbeeld:
- Hoe binnen het kader van duurzame ontwikkeling zorgen voor een versnelde integratie van de klimaatproblematiek in de prioriteiten van internationale instanties zoals de WTO, de Wereldbank en het IMF?
  - Hoe de financiering waarborgen en coördineren van de overgang naar een duurzamere economie?
  - Hoe de vastzittende internationale onderhandelingen deblokkeren?
- [10] De FRDO is van mening dat het IPCC zou moeten evalueren hoe de dynamiek van de internationale onderhandelingen over de klimaatsveranderingen te verbeteren. Verscheidene theoretische modellen die mogelijke samenwerkings- en coördinatiemethoden voor collectieve actie bestuderen (waarvan er sommige afkomstig zijn van de speltheorie) kunnen daartoe ingezet worden.
- Theoretische modellen van onderhandelen, van samenwerking, van netwerken en de speltheorie die de samenwerkingsverbanden en de concurrentie binnen een multilateraal kader als onderwerp hebben
  - Theoretische modellen die (de kenmerken en de toepassing van) transitie management en de innovatie van het maatschappelijke systeem als onderwerp hebben
- [11] De voorgestelde mitigation scenario's zouden rekening moeten houden met volgende kwesties:
- De concrete gevolgen op het dagelijkse leven van de toepassing van deze scenario's zouden in de verf moeten gezet worden.
  - De economische impact zou moeten geëvalueerd worden. Er moeten ook overgangmaatregelen voorzien worden, want de betrokken partijen moeten beschikken over een redelijke aanpassingstermijn.

- De overgang naar een koolstofarme maatschappij zal ook sociale gevolgen hebben die bestudeerd moeten worden, onder meer wat betreft werkgelegenheid en opleidingsbeleid.
  - Deze scenario's zouden ook moeten bijdragen tot het bereiken van de Millenniumdoelstellingen.
  - De sociale aanvaardbaarheid van de verschillende technologische opties moet nog verder geanalyseerd worden.
  - Het reboundeffect van de voorgestelde maatregelen moet ook bekeken worden.
- [12] De partijen moeten in staat zijn de mogelijkheden en beperkingen te testen van de verschillende voorgestelde scenario's die ze verondersteld worden toe te passen. Daarom vindt de FRDO het wenselijk om de maatschappelijke stakeholders (onder meer in de ontwikkelingslanden) te raadplegen in dit proces zonder de onafhankelijkheid van het IPCC in vraag te stellen.
- [13] Een jaarlijkse ontmoeting van de stakeholders met de Belgische delegatie bij het IPCC is aangewezen, zodat zij hun standpunten en prioriteiten kunnen meedelen. Zij zouden daarbij een antwoord op hun vragen moeten krijgen.
- [14] In het bijzonder zou de FRDO het nuttig vinden dat het IPCC helpt bij de ontwikkeling van een brochure die het grote publiek toont in welke mate klimaatwijzigingen reëel en tastbaar zijn en die dagelijkse concrete handelingen – voor iedereen toegankelijk - in de verf zet.
- [15] Aangezien de activiteiten van het IPCC vele verplaatsingen met het vliegtuig vereisen, vraagt de FRDO tot slot dat het IPCC het goede voorbeeld geeft, door aan te tonen dat het mogelijk is de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van zijn activiteiten te beperken. Dit kan door bijvoorbeeld meer te werken via teleconferenties.

BIJLAGE 1. Aantal aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 27 maart 2009

- 3 van de 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, I. Callens, A. Panneels.
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
R. de Schaetzen (Natagora), J. Gilissen (IEB), M. O. Herman (IEW), J. Miller (IEW), J. Turf (Bond Beter Leefmilieu).
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
A. Heyerick (VODO), B. Gloire (Oxfam-Solidarité), N. Van Nuffel (CNCD)
- 1 van de 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Catherine Rousseau (CRIOC)
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
D. Van Daele (Fédération Générale du Travail de Belgique), D. Van Oudenhove (ACLVB-CGSLB)
- De 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie), I. Chaput (Essenscia, M.-L. Semaille (Fédération wallonne de l'agriculture), A. Deplae (Union des Classes Moyennes), P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers), O. Van der Maren (Fédération des entreprises belges).
- 0 van de 2 vertegenwoordiger van de energieproducenten:
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (Université de Liège), R. Ceulemans (Universiteit Antwerpen), L. Helsen (Katholieke Universiteit Leuven), D. Lesage (Universiteit Gent), E. Zaccā (Université Libre de Bruxelles)

Totaal: 25 van de 38 stemgerechtigde leden

BIJLAGE 2. Voorbereidende vergadering voor dit advies

De werkgroepen wetenschappelijk onderzoek en energie en klimaat hebben op 6 maart 2009 vergaderd om dit advies voor te bereiden.

BIJLAGE 3. Mensen die hebben meegewerkt aan de voorbereiding van dit advies

- Prof. Leo SLEUWAEGEN (K U Leuven), voorzitter van de werkgroep wetenschappelijk onderzoek
- Dhr. Jehan DECROP (CSC), vicevoorzitter van de werkgroep wetenschappelijk onderzoek
- Mevr. Isabelle CHAPUT (Essenscia)
- Mevr. An HEYERICK (VODO)

- Mevr. Jacqueline MILLER (ULB)
- Dhr. Julien VANDEBURIE (IEW)
- Dhr. Sam VANDENPLAS (WWF)
- Dhr. Olivier Van der MAREN (FEB – VBO)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

- Dhr. Bruno KESTEMONT (INS)
- Dhr. Philippe MARBAIX (UCL)
- Dhr. Dominique PERRIN (FOD Volksgezondheid, DG Leefmilieu)
- Mevr. Martine VANDERSTRAETEN (POD Wetenschapsbeleid)

Secretariaat

- M. Marc DEPOORTERE
- Dhr Jan DE SMEDT